

Fjármála- og efnahagsráðuneytið Arnarhvoli

Lindargötu

101 Reykjavík

Reykjavík, 12. maí 2023

Efni: Umsögn Félags iðn- og tæknigreina (FIT) um áform stjórnvalda að slíta IL- sjóði með lögum. Mál nr. 78/2023

Til að upplýsa Alþingi um stöðu ÍL-sjóðs og fá fram ákvörðun Alþingis vegna þeirrar stöðu sem uppi er hjá ÍL-sjóði þá lagði fjármálaráðherra fram skýrslu á 153. löggjafarþingi, þingskjal 371 – 357, um stöðu sjóðsins. Í skýrslunni eru reifaðir þeir möguleikar sem uppi eru í stöðunni en sjóðurinn er að mati fjármálaráðuneytisins tæknilega gjaldþrota. Ástæða vanda ÍL-sjóðs er að fjármögnun hans er orðin skökk eftir að búið er að greiða upp yfir 80% af öllum lánum sem sjóðurinn átti. Samkvæmt mati ráðuneytisins mun greiðsluþrot ÍL-sjóðs verða eigi síðar en árið 2034.

Einn möguleiki sem reifaður er í skýrslunni er að setja sjóðinn í þrot. Samkvæmt lögum um gjaldþrotaskipti er skylt að gefa bú félags upp til gjaldþrotaskipta ef það getur ekki staðið í fullum skilum við lánardrottna og ekki verður talið sennilegt að greiðsluörðuleikar muni líða hjá innan skamms. Samkvæmt 3. mgr. 5. gr. gjaldþrotaskiptalaga er óheimilt að taka opinberar stofnanir sem njóta ríkisábyrgðar til gjaldþrotaskipta nema til staðar sé skýr lagaheimild. Sú heimild er ekki til staðar í dag og var ekki heldur til staðar við útgáfu skuldabréfanna þriggja sem ÍL-sjóður er skuldari að. Þessi hugmynd ráðuneytisins, en með henni fylgdi lagálit frá Landslögum, kallaði á viðbrögð frá tilteknum lífeyrissjóðum sem fengu álit annarsvegar frá Logos og hinsvegar frá lögmanninum Róberti Spanó á gjaldþrotaleiðinni. Ástæða þessa lögfræðialita er að lífeyrissjóðir landsins eru stór hluti eiganda að bréfum í IL-sjóði og því myndi þessi aðgerð mögulega þýða mikil áföll fyrir eignasafn lífeyrissjóðanna með áhrifum á eftirlaun stórs hluta íslenskra launamanna. Álitin eru öll sammála um að ríkið beri ábyrgð en deilt er um á hvaða grunni og um útreikning þeirra bóta.

Með þessari fyrirhuguð lagasetningu er ljóst er að ríkisvaldið hefur ákveðið að velja þann kost að setja sjóðinn í þrot. Ef farin er þessi gjaldþrotaleið er ljóst að um sé að ræða meiriháttar forsendubrest fyrir útgáfu skuldabréfanna. Í sérstakri ábyrgðaryfirlýsingu í útboðslýsingu við útgáfu bréfanna er sérstaklega tekið fram að sjóðurinn verði ekki gerður gjaldþrota þar sem ekki sé til staðar lagaheimild til þess.

Félag iðn- og tæknigreina (FIT) sem fulltrúi um 6000 launamann hefur af því áhyggjur að þarna sé verið að auka tjón ríkissjóðs sem og að færa tjón, vegna óábygrga fjármálastjórnunar ríkissjóðs, yfir á lífeyrissþega framtíðarinnar. Þá er vandséð hvernig þessi aðferð sé samfélagslega hagkvæm en það virðast vera helstu rök stjórnvalda fyrir þessari aðgerð. Aðgerðin mun væntanlega leiða af sér mikinn kostnað í dómsmálum og opinn tékka á ríkissjóð vegna skaðabóta sem kröfuhafar eiga rétt til, sbr. öll þau lögfræðialit sem ríkið og lífeyrissjóðir hafa fengið um málið. Þessi áform ríkisins, að ætla að beita löggjafarvaldinu til að losna undan gerðum samningum, eru til þess fallin að draga úr trúverðugleika íslenska ríkisins sem lántaka. Mun án nokkurs vafa verið litið til þessara gjörðar ríkisvaldsins við mat lánveitenda við framtíðarverkefni sem leitað er langtímafjármögnunar á. Einnig er hætt við að lánshæfi íslenska ríkisins geti beðið hnekki. Áhættan, sem kunn var þegar árið 2004 og ítrekað var varað við, hefur raungerst og eru viðbrögð stjórnvalda áhyggjuefni og ber vott um slæma dómgreind rétt eins og

bent var á árið 2004. Með vísað til framan ritaðra afleiðinga af þessari fyrirhuguðu lagasetningu er vandséð að gjaldþrotaleiðin sé góð leið til að leysa vanda IL-sjóðs og þá getur sú leið alls ekki talist vera gerð með hagsmuni samfélagsins alls að leiðarljósi. Er mjög dapurt að sjá að fjáramálastjórnun ríkisins hafi engum framförum tekið á síðustu 20 árum.

FIT skorar á stjórnvöld að draga þessa fyrirhuguðu lagasetningu til baka og reyna til þrautar að leysa málið í sátt.

Virðingarfyllst

Hilmar Harðarson formaður

formaður